

Sygn. akt II Cz 479/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Marzenna Ernest

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2014 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) (...) w W.

przeciwko E. R.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie zawarte w punkcie III wyroku Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 09 stycznia 2014 r., sygn. akt I C 1077/13

postanawia

zmienić w ten sposób, że uchylić zaskarżone postanowienie.

Sygn. akt II Cz 479/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem zawartym w III punkcie wyroku wydanego w dniu 9 stycznia 2014 r. Sąd I instancji nakazał ściągnąć od powoda kwotę 1.238 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie.

W uzasadnieniu Sąd I instancji wskazał, że nieuiszczonymi kosztami sądowymi w sprawie była część opłaty sądowej od pozwu w kwocie 1.238 zł. Należna opłata sądowa w sprawie, wynosiła 1.651 zł (5% od wartości przedmiotu sporu tj. od kwoty 33.019 zł). Powód wniósł pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym i dlatego był zobowiązany do uiszczenia jedynie części należnej opłaty sądowej od pozwu kwocie 413 zł. W związku oddaleniem powództwa w całości to powód powinien uiścić powstałą różnicę pomiędzy opłatą należną a dotychczas uiszczoną.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód, domagając się jego uchylenia. Skarżący zarzucił ww. postanowieniu naruszenie przepisu art. 19 ust. 2 w zw. z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez ich błędną wykładnię skutkującą zasądzeniem od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Świnoujściu kwoty 1.238 zł, podczas gdy powód uiścił opłatę od pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym w kwocie 413 zł, która z mocy ustawy stanowi czwartą część opłaty i wobec założeń ustawodawcy jest opłatą stałą i niepodlegającą uzupełnieniu po skierowaniu sprawy do rozpoznania przez sąd właściwości ogólnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda podlegało uwzględnieniu.

W niniejszej sprawie Sąd I instancji postanowieniem z dnia 9 stycznia 2014 r. nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Świnoujściu kwotę 1.238 zł, podczas gdy powód uiścił opłatę od pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym w wysokości 413 zł.

Elektroniczne postępowanie upominawcze wprowadzone zostało ustawą z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego i zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 26, poz. 156 - dalej: „ustawa nowelizacyjna z 2009 r.”), a jego celem jest usprawnienie postępowania cywilnego. Jednocześnie w art. 19 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm. - dalej: u.k.s.c.) ustawodawca uregulował kwestię opłat sądowych pobieranych w tym postępowaniu wskazując, że od pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym pobiera się czwartą część opłaty należnej od pozwu w zwykłym postępowaniu.

Istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszego zażalenia ma zatem kwestia istnienia po stronie powodowej obowiązku uiszczenia opłaty uzupełniającej dotychczas uiszczoną opłatę sądową od pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Należy bowiem mieć na względzie, że powód wniósł pozew w niniejszej sprawie w ramach elektronicznego postępowania upominawczego, wraz z wymaganą w tym postępowaniu opłatą sądową wynoszącą czwartą część opłaty stosunkowej, zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 2 u.k.s.c.. Wobec uznania, że w sprawie brak jest podstaw do wydania nakazu zapłaty, Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 23 października 2013 r. przekazał sprawę do sądu właściwości ogólnej, tj. do Sądu Rejonowego w Świnoujściu na zasadzie art. 505³³ § 1 k.p.c.

Przepis art. 505³⁷ § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia pozwu stanowił, że po przekazaniu sprawy m.in. na podstawie art. 505³³ k.p.c. przewodniczący wzywa powoda do usunięcia braków formalnych pozwu oraz uzupełnienia pozwu, w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznawana - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania, zaś w przypadku nieusunięcia braków formalnych pozwu sąd umarza postępowanie. W sytuacji przekazania niniejszej sprawy w postępowaniu elektronicznym do postępowania zwykłego, winien "uaktywnić się" wymóg ogólny uiszczenia opłaty sądowej od pozwu, wynikający z treści art. 10 u.k.s.c., jednak w świetle ww. regulacji nie jest to tak oczywiste. Art. 505³⁷ § 1 k.p.c. w ww. brzmieniu wskazuje bowiem na konieczność usunięcia braków formalnych pozwu oraz na konieczność uzupełnienia pozwu. Przepis ten jest zatem uregulowaniem całkowicie odrębnym od zawartego w art. 130 § 1 k.p.c., który skuteczne wniesienie pisma procesowego do sądu warunkuje zachowaniem wymogów formalnych i uiszczeniem należnej opłaty. Braki formalne w art. 130 § 1 k.p.c. zdefiniowane zatem zostały jako warunki formalne oraz odrębne od nich warunki fiskalne, których łączne spełnienie umożliwić ma nadanie sprawie biegu.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do utożsamiania przewidzianego w art. 505³⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. wymogu usunięcia braków formalnych pozwu z obowiązkiem usunięcia takich braków, wynikającym z art. 130 § 1 k.p.c. Pismo procesowe wniesione do sądu jako pozew dotknięty brakami nie jest bowiem tym samym co pozew zawisły skutecznie w ramach elektronicznego postępowania upominawczego, zbadany przez właściwy sąd i przekazany jako sprawa do sądu właściwości ogólnej na zasadzie art. 505³³ k.p.c. Wniesienie pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym, spełniającego wymogi szczególne tego postępowania, wskazane w art. 505³¹ i art. 505³² k.p.c. oraz opłaconego zgodnie z treścią art. 19 ust. 2 pkt 2 u.k.s.c., powoduje stan zawisnięcia sprawy, która w razie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym znajduje swoją kontynuację w sądzie właściwości ogólnej.

Zdaniem Sądu Okręgowego kontynuacja ta nie wymagała uprzedniego wniesienia opłaty uzupełniającej od pozwu i taki pogląd wydaje się przyjął Sąd Rejonowy skoro po przekazaniu sprawy Przewodniczący nie wezwał powoda do uiszczenia uzupełniającej opłaty.

Zauważenia wymaga, iż zgodnie z art. 3 ust. 1 u.k.s.c., opłacie podlega pismo, jeżeli przepis ustawy przewiduje jej pobranie. Należy stwierdzić, że żaden z przepisów u.k.s.c. nie przewiduje pobrania opłaty uzupełniającej od pozwu, przekazanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym do sądu właściwości ogólnej. Pozew ten został już bowiem należycie opłacony, kwotą stanowiącą część opłaty stosunkowej od pozwu. Wskazany przepis (ani żaden inny przepis u.k.s.c.) nie przewiduje natomiast obowiązku wniesienia w sytuacji powoda opłaty uzupełniającej.

Nowelizacją art. 505³⁷ k.p.c., dokonaną ustawą z dnia 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 654 - dalej: "ustawa nowelizacyjna z 2013"), która weszła w życie z dniem 7 lipca 2013 r., nastąpiła zmiana w regulacji w omawianym zakresie, gdyż ustawodawca wprowadził obowiązek wezwania powoda - pod rygorem umorzenia postępowania - do uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu w razie przekazania sprawy do sądu właściwości ogólnej z powodu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 505³³) oraz uchylenia z urzędu nakazu zapłaty (art. 505³⁴). Zatem ww. przepis przewiduje już obowiązek pobrania 3/4 opłaty od pozwu w razie przekazania sprawy do sądu właściwości ogólnej z powodu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Jednakże w świetle art. 2 ww. ustawy, do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe z wyjątkiem art. 825 pkt. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, który stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą oraz przepisy art. 139 § 5 i art. 820³ ustawy, o której mowa w art. 1.

W uzasadnieniu projektu do ustawy nowelizacyjnej z 2009 r. (druk sejmowy nr 859 z 31 lipca 2008 r.) wskazano, że wprowadzenie odrębnego postępowania elektronicznego wywołuje potrzebę zmian w określeniu opłat sądowych, co znalazło wyraz w art. 19 ust. 2 u.k.s.c. Jednocześnie ustawodawca wyraźnie stwierdził, że opłata w wysokości 1/4 nie będzie uzupełniana w razie wniesienia sprzeciwu, uchylenia nakazu i stwierdzenia braku podstaw do jego wydania, co jednoznacznie wskazuje na wolę ustawodawcy w tym przedmiocie, choć znane mu były wyrażane w tej kwestii zastrzeżenia. Stwierdził jednak, że taka regulacja ma na celu skłonienie jak największej ilości powodów do rezygnacji ze zwykłego postępowania upominawczego angażującego wszystkie sądy w Polsce, zajmującego czas i generującego duże koszty tradycyjnych doręczeń. Wskazał, że poprzestanie na pobieraniu tylko 1/4 opłaty w sprawach, które zostaną zakończone prawomocnym nakazem zapłaty nie powoduje różnicy w ostatecznej wysokości opłaty, ponieważ w dotychczasowym postępowaniu upominawczym 3/4 opłaty jest zwracane, jeżeli uprawomocnił się nakaz zapłaty, a rezygnacja z uzupełnienia opłaty w pozostałych przypadkach powinna uczynić elektroniczne postępowanie upominawcze znacznie atrakcyjniejszym dla powodów od dotychczasowego postępowania upominawczego.

Tak przedstawiona, jednoznaczna wola ustawodawcy uległa zmianie dopiero w ustawie nowelizacyjnej z 2013, także jedynie w odniesieniu do sytuacji, gdy brak było podstaw do wydania nakazu zapłaty oraz gdy sąd z urzędu uchylił już wydany nakaz gdyż miejsce pobytu pozwanego nie jest znane lub gdyby nie można mu było doręczyć nakazu w kraju albo gdy okaże się, że pozwany w chwili wniesienia pozwu nie miał zdolności sądowej, zdolności procesowej albo organu powołanego do jego reprezentowania, a braki te nie zostały usunięte. Chodzi więc o sytuacje, w których mogło dojść do wykorzystania elektronicznego postępowania upominawczego do wszczęcia postępowania sądowego, mimo takich braków, które uniemożliwiały jego wszczęcie i prowadzenie, a mogły zostać nie wykryte w postępowaniu elektronicznym przed wydaniem nakazu zapłaty. W istocie chodzi więc o sytuacje, gdy mogło dojść do nadużycia tego postępowania, co uzasadnia obciążenie powoda pełną opłatą. Takiego uzasadnienia zaś brak, gdy powód prawidłowo wykorzystał postępowanie elektroniczne, doszło do wydania nakazu zapłaty i przekazania sprawy według właściwości ogólnej wynikało jedynie z wniesienia sprzeciwu.

Jednakże jak wskazano już wyżej ww. zmiana dotyczy spraw wszczętych po 6 lipca 2013 r. Tymczasem przedmiotowa sprawa została wszczęta w dniu 3 lipca 2013 r., a zatem w okresie, gdy żaden przepis nie przewidywał obowiązku uiszczenia uzupełniającej opłaty w sytuacji przekazania sprawy do sądu właściwości ogólnej z powodu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 505³³). W konsekwencji też, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, nie było podstaw do zastosowania art. 130³ § 2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

Sygn. akt II Cz 479/14

(...)

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

(...)